

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 - 91/15
Београд

дел. бр.36892 датум: 07.10.2015. г.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА И МИГРАНТИМА НА ТЕРИТОРИЈИ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Извештај о посети Прихватном центру Принциповац

Београд, септембар 2015. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова НПМ, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Прихватни центар Принциповац
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања према избеглицама и мигрантима
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	25. септембар 2015. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: Јелена Унијат, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i></p> <p>Чланови тима: Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i></p>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви службеници Прихватног центра Принциповац остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, и пружили све тражене информације.

ТОК ПОСЕТЕ

НПМ тим је дана 25. септембра 2015. године посетио Прихватни центар Принциповац код Шида и обавио разговор са службеницима у Центру.

1. Увод

Прихватни центар Принциповац смештен је у некадашњој Дечијој болници Принциповац. Налази се у непосредној близини Граничног прелаза Сот (код Шида) на граници са Хрватском. Центром руководи Комесаријат за избеглице и миграције. Центар је почео са радом почетком септембра 2015. године када је закључком Покрајинске владе некадашња дечија болница уступљена на коришћење Комесаријату. Мигранти су у овај Центар почели да пристижу у већем броју када је Мађарска потпуно затворила границу са Србијом за мигранте и када је дошло до преусмеравања кретања миграната према граничним прелазима ка Републици Хрватској.

У Центру је ангажовано 4 службеника из Комесаријата и 11 општинских повереника за избеглице. Запослени Комесаријата у Центру имају обезбеђен смештај и храну, а ротирају се на две недеље. Поред службеника Комесаријата, у Центру су ангажована и четири преводиоца (3 за арапски и 1 за урду), три хигијеничарке задужене за одржавање хигијене. Испред Центра 24 часа ангажовано је по два полицијска службеника Полицијске станице у Шиду, који су задужени за одржавање јавног реда и мира у Центру и његовој околини. Према наводима полицијских службеника, од почетка рада Центра није било инцидентних ситуација.

2. Пријем и поучавање о правима и обавезама

На улазу је постављена табла са називом Центра. Услед локације Центра, која није нарочито приступачна, јер се до Центра долази споредним путем, мигранти у овај Центар углавном долазе организовано. Најчешће, странце у Центар довозе аутобуси и такси возила директно из Прешева, а од Центра до српско-хрватске границе организује им се бесплатан аутобуски превоз. Према наводима управнице, највећи број странаца на територију Хрватске улази преко граничног прелаза Беркасово-Бапска.

Странци се у Центру задржавају кратко, свега неколико сати, где могу да се одморе и припреме за даљи пут. У тренутку доласка тима НПМ-а, у Центру је било око 200 лица који су чекали аутопревознике да их превезу до границе са Хрватском, а након завршетка посете НПМ, сви странци су већ били напустили Центар. У Центар углавном долазе ако су временске прилике лоше и немају склониште или услед гужве на граничним прелазима према Хрватској и спорог пропуштања странаца од стране Хрватске полиције.

У Центру се не воде евиденције о корисницима који долазе и одлазе из Центра. Управница Центра је навела да је дневно кроз Центар прође велики број лица и да је у последње време повећан број жена и деце. Један од запослених Центра је навео да је дан пре посете НПМ, у Центру, према његовим проценама, боравило 52 деце и да је једна трећина било жена. Према наводима, није примећено да је од почетка рада Центра било малолетника без пратње.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети мере како би се успоставиле и водиле евиденције о броју пристиглих лица у Прихватни центар, са основним њиховој старосној и полној структури.

У Центру нису на видљив начин истакнута правила кућног реда, јер према наводима управнице странци се у њему кратко задржавају, а преводиоци им усменим путем пружају све потребне информације које се тичу њиховог боравка у Центру.

ПРЕПОРУКА

У Прихватном центру биће на уочљив начин истакнут Кућни ред преведен на енглески, арапски и фарси језик.

3. Здравствени прегледи

У Центру постоје две амбуланте у којима се странцима по потреби указује лекарска помоћ. Лекари из Дома здравља Шид у Центру су присутни сваког дана одређени број сати. Странци се лекарима углавном обраћају за помоћ због респираторних инфекција и жуљева на ногама услед дугог пешачења. Према наводима, на дан посете НПМ обављено је око 30 прегледа. У случају потребе позива се Служба хитне помоћи, мада према наводима управнице до сада није било потребе за хитним медицинским интервенцијама.

4. Исхрана и хуманитарна помоћ

Храна и вода се обезбеђује за сва страна лица која пристигну у Центар. Црвени крст дистрибуира воду и пакете хране који се деле једном дневно. Пакети садрже конзервирану храну прилагођену верским убеђењима странаца. Преко Комесаријата се обезбеђују и хигијенски пакети за жене и бебе који садрже улошке, пелене за бебе, сапуне, хигијенске марамнице и сл. Странцима се по потреби обезбеђује и одговарајућа обућа и одећа, као и постељина.

5. Смештајни услови

Капацитет Центра је до 300 места. Када странци пристигну у Центар, смештају се у зграду или шаторе који су распоређени у дворишту Центра. Приоритет смештаја у згради имају породице са децом, док се по шаторима обично смештају самци уколико у згради нема довољно места. Смештајни услови у згради су на задовољавајућем нивоу. Лица се смештају у приземљу зграде и на спрату. У приземљу се налазе просторије за запослене, лекарске амбуланте, собе за смештај странаца, тоалети и купатила. На спрату се налазе само собе за смештај странаца, тоалети и купатила. У приземљу и на спрату постоји простор опремљен дидактичким материјалом за децу и играчкама за децу. У смештајним јединицама су постављени радијатори, али према наводима управнице неопходно је извршити ремонт грејног система, јер исти није коришћен дуго времена.

Центар има око 173 фиксних кревета, као и пољске кревете који се по потреби убацују у зграду и шаторе. Пољске кревете обезбедила је Војска Србије, а један део кревета обезбеђен је из донација EULEX. Поред фиксних кревета у собама, по ходницима зграде постављени су и пољски кревети услед недостатка места за смештај странаца по собама. Собе су углавном вишекреветне, а у појединим постоје и креветићи за бебе. За кревете је обезбеђена постељина из донација. Тренутно не постоје услови за прање постељине. Постељина се не пере, већ се замењује новом када се запрља. С обзиром да је флукуација странаца велика дешава се да једну постељину користи више лица, при чему се повећава могућност настанка и ширења разних инфекција. У Центру постоји вешерница за прање, али је покварена тако да се не користи и не постоји могућност за прање постељине.

ПРЕПОРУКА

У циљу унапређења услова боравка у Прихватном центру, Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети расположиве мере како би се оспособио за употребу систем грејања, као и рад вешернице.

С обзиром да је непосредно пре посете НПМ била велика флукуација људи у самом Центру, хигијена није била на задовољавајућем нивоу. Међутим, како се Центар испразнио током посете, НПМ тим је запазио да су лица која одржавају хигијену започела са чишћењем Центра.

У дворишту је постављено 11 шатора у која су убачена по четири пољска кревета. Укупан број места у шаторима је 44. Шатори су са пластичним подом, тако да је могуће у њима одржавати потребну топлоту, а сваки има дренажни систем да вода не би улазила унутра. Такође, постоји и велики шатор са клупама и столовима који странцима служи као трпезарија или дневни боравак. У дворишту постоје хемијски тоалети и контејнери за одлагање смећа. У Центру није обезбеђен интернет, али према наводима управнице у плану је да се уведе.